

VII. UNIVERSITETETS VIDENSKABELIGE SAMLINGER OG ANSTALTER

a. *Rådighedssum til afholdelse af særlige udgifter for universitetets instituter.*

På kontoen for finansåret 1947–48 var ordinært bevilget 8000 kr. Heraf anvendtes en væsentlig del til anskaffelse af undervisningsmidler, særlig lysbilleder og grammofonplader, eller til duplikering af tekster til forelæsninger og øvelser o. l.

Endvidere ydedes af kontoen 400 kr. som tilskud til en ekskursion for danskstuderende til undersøgelse af dialektiske forhold (j. nr. 295/48), samt 513 kr. til lektoren i terrestrisk økologi til dækning af udgifter til undervisningsrejser m. m.

Om enkelte anskaffelser henvises i øvrigt til beretningerne nedenfor angående teologisk laboratorium og arkæologisk laboratorium.

b. *Teologisk laboratorium.*

Efter andragende fra laboratoriets bestyrer professor, dr. theol. J. Nørregaard blev der af universitetets konto 14, underkonto 44, Rådighedssum til afholdelse af særlige udgifter, anvendt 565 kr. til køb af tidsskrifter og håndbøger til laboratoriet.

c. *Medicinsk-anatomisk institut.*

På normeringsloven for 1948–49 blev stillingen som laboratoriebetjent omdannet til en laborantstilling. Under 24. maj 1948 ansatte ministeriet laboratoriebetjent Otto F. F. Jæhger i stillingen fra 1. april 1948.

d. *Patologisk-anatomisk institut.*

1. OPRETTELSE AF UNIVERSITETETS OG DEN DANSKE KRÆFTKOMITES LABORATORIUM FOR KRÆFTFORSKNING

Under 27. maj 1942 indgav institutets bestyrer, professor, dr. med. J. Engelbreth-Holm følgende andragende:

»Fra Landsforeningen til kræftens bekæmpelses direktion har jeg d. 22. maj 1942 modtaget et brev, hvoraf en genpart vedlægges, hvori landsforeningen foreslår en fortsættelse af det videnskabelige arbejde,

som jeg påbegyndte på kræftkomiteens laboratorium i årene 1938–1941, således, at der i særlige laboratorierum i universitetets patologisk-anatomiske institut oprettes et »Kræftkomiteens Laboratorium«, hvis drift betales af staten og af landsforeningen i forening (se nærmere landsforeningens brev).

Jeg skal herved ansøge om, at universitetet tager imod det her fremsatte tilbud, som på afgørende måde vil udvide arbejdsmulighederne på institutet.

Ordningen kan gennemføres uden at inddrage noget af de hidtil anvendte laboratorierum i institutet, idet det omtalte »Kræftkomiteens Laboratorium« passende vil kunne rummes i de laboratorierum, som jeg d. 10. april d. å. har ansøgt om at få indrettet i den tidligere studiesal, der nu ligger ubenyttet hen, idet det tidligere »musæum« er åbnet for studenterne og tjener som studiesal.

De omtalte forsøg, som man på denne måde vil få mulighed for at fortsætte og udvide, drejer sig først og fremmest om forskellige påvirkningers indflydelse på udvikling af spontan svulstvækst hos mus. I disse forsøg har man allerede opnået tydelige accelereringer og hæmninger af svulststudviklingen.

Med disse forsøg arbejder dr. phil. H. Rørdam, dr. med. Erna Christensen, dr. H. Lefevre, dr. H. Eltorm, dr. S. Stamer, dr. Elmo Nielsen og dr. Olaf Poulsen foruden undertegnede.

Forsøgene er imidlertid kostbare (pasning af og foder til 3–4000 mus, rutineassistance, etc.), og uden en meget væsentlig støtte vil en fortsættelse være umulig. En ordning som den af landsforeningen foreslåede vil jeg hilse med meget stor glæde, idet den vil sikre langvarige forsøg i en længere årrække. Jeg har i år ansøgt Landsforeningen til kræftens bekæmpelse om kr. 14.000 til disse forsøgs videreførelse, men har, som det også fremgår af landsforeningens brev, kun modtaget kr. 6000, hvoraf 1700 kr. på forhånd var båndlagt af gæld (dyrefoder).

Dette vil sige, at jeg kun kan holde de pågældende forsøg igang til efteråret 1942.

En ordning som den her foreslåede vil sikre en eksperimentel kræftforskning af betydeligt omfang under stabile forhold og samtidig medføre, at universitetets patologisk-anatomiske instituts annum frigøres til patologisk-anatomiske undersøgelser af anden art, med andre ord en meget betydelig forøgelse af arbejdsmulighederne inden for den eksperimentelle patologi.

Den foreslåede ordning kan på ingen måde virke forstyrrende ind på institutets øvrige arbejdsfelter, det være sig undervisningen, arbejdet for rigshospitalet eller det øvrige videnskabelige arbejde. De angivne rammer vil sikre stabile arbejdsmuligheder under rolige former uden det usikkerhedsmoment, som de årligt tilbagevendende legatansøgninger betyder.»

Det nævnte brev fra direktionen for Landsforeningen til kræftens bekæmpelse var sålydende:

»Efter at direktionen har haft lejlighed til med universitetets kurator at drøfte mulighederne for en fortsættelse på Deres institut af det videnskabelige arbejde, der af professoren blev påbegyndt på Den danske kræftkomite's laboratorium for kræftforskning, på en sådan måde, at dette så betydningsfulde forskningsarbejde videreførtes med støtte såvel af staten, som af landsforeningen, undlader man ikke at meddele, at direktionen er villig til overfor landsforeningens hovedbestyrelse at stille forslag om, at et sådant samarbejde påbegyndes efter følgende hovedregler:

1. Laboratoriet installeres i særlige dertil indrettede lokaler i Deres institut. Udgifterne hertil afholdes af staten.
2. Laboratoriet kaldes Den danske kræftkomite's laboratorium for kræftforskning, hvilket vil være at anføre på alle arbejder, der udgår fra laboratoriet.
3. Udgifterne ved laboratoriets drift ansættes til 25.000 kr. årlig, der udredes med halvdelen af staten og halvdelen af landsforeningen.
4. Der gives læger og videnskabsmænd adgang til at arbejde på laboratoriet i det omfang, forholdene tillader.
5. Der indsendes årlig til fakultetet og landsforeningen efter bestemmelser, der nærmere vil være at fastsætte, et budgetforslag for det kommende år.
6. Een gang årligt indsendes til landsforeningen en beretning for det forløbne år til optagelse i dennes årsberetning, ligesom årsregnskabet tilstilles landsforeningen.

Såfremt professoren er enig i foranstående, skal man i tilslutning til forhandlingerne med universitetets kurator henstille til professoren snarest at foranledige andragende indsendt til fakultetet om sagens gennemførelse, idet man ikke undlader at oplyse Dem om, at man ved forhandlingerne har gjort kurator bekendt med det til Dem ydede tilskud på 6000 kr. og fremhævet betydningen af, om den skitserede ordning kunne træde i kraft fra 1. oktober eller 1. november d. å.

Såfremt ordningen træder i kraft 1. oktober d. å. må det anses for mest praktisk, at det første budget kommer til at omfatte 1½ år, nemlig tiden fra 1. oktober 1942 til 31. marts 1944.«

Efter at det lægevidenskabelige fakultet under 29. juni 1942 varmt havde anbefalet, at de fornødne bevillinger til indretning og drift af det nye laboratorium blev stillet til rådighed, tilskrev universitetets kurator den 11. januar 1943 ministeriet således:

»Som det vil være det høje ministerium bekendt, var nuværende bestyrer af universitetets patologisk-anatomiske institut, professor, dr. med. Engelbreth-Holm, inden sin ansættelse ved Københavns universitet ansat som prosektor ved Finsensinstituttet og radiumstationen og

havde dengang med støtte af Landsforeningen til kræftens bekæmpelse påbegyndt en række meget betydningsfulde videnskabelige arbejder på Kræftkomiteens laboratorium.

Landsforeningen til kræftens bekæmpelse havde oprindelig tænkt sig at bygge et specielt laboratorium til fortsættelse af denne videnskabelige forskning, men har måttet opgive disse planer, efter at professor Engelbreth-Holm, der er den eneste, der i øjeblikket magter at fortsætte dette arbejde, er blevet knyttet til universitetet. Landsforeningen har derfor foreslået et samarbejde med staten således, at der i universitetets patologisk-anatomiske institut, hvor den fornødne plads kan skaffes til veje, indrettes et specielt laboratorium for denne kræftforskning og således, at driftsudgifterne herved afholdes af staten og landsforeningen.

En plan på dette grundlag har været nærmere drøftet ved møder mellem repræsentanter for det lægevidenskabelige fakultet, formanden for Landsforeningen til kræftens bekæmpelse, professor Engelbreth-Holm og universitetets rektor og kurator med det resultat, at man enedes om følgende plan:

1. at der i universitetets patologisk-anatomiske institut med en bekostning af ca. 86.000 kr., hvoraf 16.000 kr. til instrumenter og inventar, indrettes et særligt laboratorium for kræftforskning, kaldet »Statens og Den danske Kræftkomites Laboratorium for Kræftforskning paa Universitetets patologisk-anatomiske Institut« eller måske kortere »Universitetets og Den danske Kræftkomité's Laboratorium for Kræftforskning«,
2. at udgifterne ved laboratoriets drift, anslået til ca. 30.000 kr. årlig, afholdes med halvdelen af staten og halvdelen af Landsforeningen til kræftens bekæmpelse,
3. at der gives læger og videnskabsmænd adgang til at arbejde på laboratoriet i det omfang, forholdene tillader, og efter nærmere bestemmelse af chefen, bestyreren af patologisk-anatomisk institut,
4. at beretning og regnskab aflægges overfor statsmyndighederne på sædvanlig måde samt
5. at beretning og årsregnskab tilstilles landsforeningen.

Som foran anført har såvel universitetets rektor som dets kurator tiltrådt foranstående plan, og man skal herefter på universitetets vegne ved på det allervarmeste at anbefale denne sag til fremme foreslå, at der til 3. behandling af forslag til finanslov for 1943-44 stilles et beløb af ialt 86.000 kr. til rådighed til indretning af et kræftlaboratorium i i universitetets patologisk-anatomiske institut, samt at der til drift af dette i finansåret 1943-44 stilles et beløb af indtil 15.000 kr. til rådighed.«

Efter indsendelsen af nærmere redegørelse, tegninger og overslag blev der på finansloven 1944-45 bevilget 101.150 kr. under univer-

sitetets konto 24, Til bygningsarbejder, installationer og videnskabeligt apparatur samt under universitetets konto 14, Driftsudgifter ved laboratorier og samlinger, underkonto 8, Patologisk-anatomisk institut, ca. 15.000 kr. svarende til halvdelen af de årlige udgifter til driften af laboratoriet, der var anslået til 30.720 kr. I anmærkningerne til lovforslaget var dog forudsat, at byggeforetagendet først blev iværksat efter beskæftigelsesrådets nærmere bestemmelse, når de materiale- og bygningsmæssige forhold måtte tale derfor.

Projektet blev af beskæftigelsesrådet frigivet i 1947. Udgifterne til indretning af laboratoriet, der nu blev opgjort til ialt 133.500 kr., hvoraf 36.500 kr. til videnskabeligt apparatur, blev bevilget på tillægsbevillingsloven for 1947-48 under universitetets konto 24, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 5869-70. (j. nr. 251/42).

2. BEVILLING TIL ET LABORATORIUM FOR ØJETS PATOLOGISKE ANATOMI

Under 24. oktober 1947 afgav det lægevidenskabelige fakultet følgende indstilling:

»I skrivelse af 24. februar 1944, fremsendt med fakultetets påtegnede anbefaling af 18. april s. å., har afdøde professor, dr. med. Henning Rønne ansøgt om en bevilling på 3000 kr. årlig til driften af et laboratorium for øjets patologiske anatomi, knyttet til rigshospitalets afdeling for øjensygdomme. Andragendet blev af universitetet foreslået gennemført ved optagelse af en bevilling på finansloven for 1945-46, men sagen blev ikke fremmet. Professor Rønne var, indtil han den 26. april 1946 blev ramt af en alvorlig sygdom, ivrigt optaget af at søge denne sag gennemført, og fakultetet gentog andragendet til finansloven for 1946-47 og 1947-48, men stadig uden resultat.

Imidlertid lægger universitetets nye professor i øjensygdomme, dr. med. Holger Ehlers ganske som sin forgænger og fakultetet megen vægt på, at der på finansloven kan blive bevilget de fornødne midler til fortsættelsen af dette laboratorium og dets arbejde. Som det fremgår af professor Rønnes ovennævnte andragende af 24. februar 1944 har de pågældende undersøgelser været i gang i flere år, og de er blevet fortsat siden for nogle mindre bevillinger, der er stillet til rådighed af Kong Christian den X's fond og Landsforeningen til kræftens bekæmpelse, men dels har disse bidrag været utilstrækkelige, dels bør de retteligere forbeholdes andre formål.

Den omstændighed, at fakultetets tidligere andragender om bevillingen endnu ikke er blevet optaget på finansloven, har medført, at den tidligere til disse undersøgelser specielt uddannede medhjælper, cand. mag. fru Nanna Larsson, opsgade sin stilling ved laboratoriet,

da det vederlag, som blev ydet hende, stod i komplet misforhold til det højt kvalificerede arbejde, hun udførte. Undersøgelserne kan derfor ikke videreføres, uden at en ny til dette særlige formål uddannet medhjælper kan ansættes og lønnes med et passende vederlag. Der kræves ansættelse af en læge, som har tilstrækkelig patologisk uddannelse og specialuddannelse i øjensygdomme; han vil få en daglig arbejdstid på ca. 2 timer. Undersøgelserne må foregå på rigshospitalets øjenafdeling, som nu råder over de fornødne lokaler og det fornødne instrumentarium til deres gennemførelse, men foretages iøvrigt i nøje samarbejde med universitetets patologisk-anatomiske institut og under tilsyn af dettes leder, professor i patologisk anatomi. Undersøgelserne vil fortsat kunne iværksættes således, at rigshospitalet efter den nu trufne ordning afholder udgifterne til driften, men der må under universitetets budget stilles et passende vederlag til rådighed til den førnævnte medhjælper. I denne forbindelse skal man med henvisning til professor Rønnes oprindelige andragende fremhæve, at det drejer sig om undersøgelser af materiale fra hele landet, hvis bearbejdelse på dette centrallaboratorium vil få stor betydning såvel for sygdomskæmpelsen som for forskningen.

I henhold hertil skal man indtrængende henstille, at der på finansloven for 1948-49 bevilges et honorar på 3000 kr. årlig + midlertidigt tillæg til ansættelse af en læge til udførelsen af patologisk-anatomiske undersøgelser over øjet på det til dette formål oprettede laboratorium i forbindelse med rigshospitalets afdeling for øjensygdomme.«

Efter at universitetets kurator med tilslutning fra universitetets rektor havde stillet forslag i overensstemmelse hermed blev der som ændringsforslag til forslaget til finansloven for 1948-49 under universitetets konto 4 b, Andre honorarer, bevilget et årligt honorar på 3000 kr. + sædvanligt tillæg til vederlæggelse af en videnskabelig medarbejder på det til rigshospitalet knyttede laboratorium for øjets patologiske anatomi, jfr. bilag 119, til liste over ændringsforslag til 2. behandling af forslag til finansloven for 1948-49 jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg B, spalte 625-26 (j. nr. 198/44).

Under 22. juli 1948 ansatte universitetets rektor efter indstilling fra det lægevidenskabelige fakultet cand. med. Sigurd Ry Andersen i den omhandlede stilling for et år fra 1. april 1948.

3. ANSKAFFELSE AF KURSUSMIKROSKOPER

Under 14. marts 1947 afgav universitetets kurator med tilslutning fra universitetets rektor følgende indstilling til ministeriet:

»På tillægsbevillingsloven for 1940-41 blev til universitetet stillet til rådighed et beløb af kr. 1.396.000 til indkøb fra Tyskland af instrumenter m. m. til universitetets laboratorier og instituter.

Langt den største del af beløbet er brugt efter sin oprindelige bestemmelse, men da det på et vist tidspunkt ikke var muligt længere at få de af laboratorierne og institutterne ønskede instrumenter, blev der givet tilslutning til anvendelse af restbeløbene til køb af bøger, og der er nu disponeret over hele det oprindeligt bevilgede beløb.

Blandt de ønsker, der i sin tid ikke kunne opfyldes fra tysk side var køb af mikroskoper, hvis antal ved flere institutter var altfor ringe til undervisningen, ligesom en stor del af den tilstedeværende beholdning var ganske forældede eller opslidte.

På dette grundlag har universitetet nu modtaget andragender om bevilling til køb af de mikroskoper, som det i sin tid ikke var muligt at få.

Der ansøges om følgende antal:

1) Til patologisk-anatomisk institut	50 stk.
2) Til planteanatomi institut	20 -
3) Til instituttet for almindelig patologi	20 -
	Ialt... 90 stk.

Flere tilbud har været indhentet såvel på engelske som italienske og østrigske mikroskoper, og efter at prøver på de forskellige mikroskoper er forevist og demonstreret for de forskellige institutbestyrere, er disse nu enige om at foretrække mikroskoperne fra firmaet Reicherts i Østrig. Disse mikroskoper er de billigste af de tilbudte og vil koste pr. stk. kr. 663 eller ialt for 90 mikroskoper kr. 59.670.

Tilbudet er indgivet gennem H. Struers kemiske laboratorium, der overtager den fulde garanti for instrumenternes kvalitet og yder et vederlagsfrit eftersyn efter et par års forløb.

Mikroskoperne vil kunne leveres i juli d. å., og der kræves ikke dollars eller anden fri valuta til indkøbet. Købet vil efter firmaets oplysning kunne ske ved vareudveksling med insulin.

Idet man henviser til det således foran anførte, og idet man påpeger nødvendigheden af, at de tre ovennævnte institutter til brug ved deres undervisning bliver forsynet med de nødvendige mikroskoper, skal man fra universitetets side indstille, at der på forventet tillægsbevilling for finansåret 1946-47 under konto § 21.IV.A.24., Overordentlige udgifter, stilles et beløb af kr. 59.670 til rådighed til indkøb af mikroskoper til Københavns universitet.«

Efter at ministeriet havde meddelt, at det ikke kunne fremme forslaget, og universitetet havde fornyet sin indstilling om bevillingen til køb af 90 mikroskoper, hvortil udgiften var steget til 74.600 kr., bifaldt ministeriet, at der anskaffedes ialt 50 mikroskoper til de 3 nævnte institutter, og bevilling hertil 41.450 kr. blev optaget på tillægsbevillingsloven for 1947-48 under universitetets konto 24, Overordentlige udgifter, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 5869-70.

Bevillingen blev anvendt til anskaffelse af 23 mikroskoper til patologisk-anatomisk institut, 10 til institutet for almindelig patologi og 10 til planteanatomi institut (j. nr. 193/47).

4. ANDRE SAGER

Under 20. november 1947 meddelte ministeriet Peter M. Christensen afsked efter ansøgning på grund af alder med pension fra 31. december 1947. I den derved ledigblevne stilling ansatte ministeriet under 4. december 1947 laboratoriebetjent Rasmus Hansen (j. nr. 434a/47).

Under 29. april 1948 ansatte universitetets kurator Preben Johannes Pedersen som laboratoriebetjent fra 1. maj 1948 (j. nr. 434b/47).

e. *Farmakologisk institut.*

På tillægsbevillingsloven for 1947-48 blev der under universitetets konto 5, Medhjælp, dels bevilget 7600 kr. til vederlæggelse af en videnskabelig medarbejder ved institutets retskemiske afdeling i finansåret 1947-48, dels bevilget 2800 kr. således at en videnskabelig medarbejder, der oppebar et vederlag på 4800 kr. kunne aflønnes på linie med amanuenser jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 5861-62. På finansloven for 1948-49 under universitetets konto 5, Medhjælp, blev der oprettet 2 stillinger som videnskabelig assistent, heraf den ene ved institutets retskemiske afdeling mod bortfald af de nævnte vederlag jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 1919-22.

f. *Institut for almindelig patologi.*

Under 10. september 1947 meddelte universitetets kurator laboratoriebetjent Knud Henry Carlsen afsked efter ansøgning fra 31. august 1947 (j. nr. 364b/47).

Under 20. februar 1948 ansatte universitetets kurator frk. Grethe Levinsen som laboratoriebetjent fra 1. marts 1948 (j. nr. 177/48).

På tillægsbevillingsloven for 1947-48 blev der optaget bevilling til antagelse af en ikke-videnskabelig assistent lønnet efter finansministeriets regulativ af 9. oktober 1943 angående ikke-tjenstemandsansatte kontormedhjælpere (j. nr. 121b/47).

På finansloven for 1948-49, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg B, spalte 629-30, blev der bevilget 15.500 kr. under universitetets konto 24, Overordentlige udgifter, til anskaffelse af 100 metalkaninbure og en dampsterilisationsovn til institutets dyrestald (j. nr. 364c/47).

Af en på tillægsbevillingsloven for 1947-48 optaget bevilling på 44.450 kr. til anskaffelse af et antal kursusmikroskoper til institut for almindelig patologi, patologisk-anatomisk institut og planteanatomi institut

institut anvendtes 10.950 kr. til køb af 10 mikroskoper til institut for almindelig patologi, jfr. beretning ovenfor angående patologisk-anatomisk institut (j. nr. 193/47).

g. *Retsmedicinsk institut.*

På tillægsbevillingsloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 5863-64, blev der under universitetets konto 5, Medhjælp, bevilget 6800 kr. til midlertidig medhjælp ved institutet på grund af en stærk stigning i institutets alkoholundersøgelser.

h. *Medicinsk-historisk museum.*

Som nærmere omtalt i universitetets årbog for 1941-42 side 194-95 bemyndigede ministeriet under 8. september 1941 det lægevidenskabelige fakultet og medicinsk-historisk museums bestyrelse til at modtage en Dansk tandlægeforening tilhørende odontologisk-historisk samling til anbringelse som depot i et den kirurgiske instrument- og bogsamling tilhørende lokale i kirurgisk akademi samt til at indgå aftale med Dansk tandlægeforening om, at depotet kunne kræves tilbage med et varsel på 2 år, dog ikke i de første 5 år.

Under 22. januar 1948 afgav fakultetet følgende indstilling:

»Fra bestyrelsen for universitetets medicinsk-historiske museum har fakultetet modtaget det i genpart vedlagte brev af 10. november 1947, hvori Dansk tandlægeforening meddeler, at den er villig til at ændre den tidligere med museet indgåede overenskomst om deponering af en foreningen tilhørende samling odontologisk-historiske genstande, således at samlingen nu deponeres i museet i 99 år, mod at få et mandat i museets bestyrelse og under forudsætning af, at samlingen deponeres på de vilkår med hensyn til vedligeholdelse og forøgelse, som ydes de øvrige på museet deponerede samlinger. Det bemærkes, at den tidligere overenskomst om deponering af samlingen blev bifaldet af undervisningsministeriet den 8. september 1941, jfr. rektors skrivelse af 11. s. m. (j. nr. 57/41).

Bestyrelsen for medicinsk-historisk museum har vedtaget at anbefale dette forslag, som har været til behandling i fakultetets møde den 15. f. m., og som blev tiltrådt også af fakultetet. Ved forhandlingen om forslaget vedtog fakultetet dog tillige, at man måtte ønske bestyrelsen forøget med endnu en repræsentant for fakultetet.

Med henvisning hertil skal fakultetet indstille, at der meddeles det bemyndigelse til at indgå følgende overenskomst med Dansk tandlægeforening:

1. Dansk tandlægeforening deponerer den foreningen tilhørende samling odontologisk-historiske genstande i universitetets medicinsk-historiske museum for et tidsrum af 99 år.

2. Bestyrelsen for medicinsk-historisk museum udvides med 1 medlem, der som bestyrelsens øvrige medlemmer beskikkes af universitetets rektor, men efter indstilling af Dansk tandlægeforening.
3. Samlingen deponeres i museet på samme vilkår med hensyn til vedligeholdelse og forøgelse, som ydes de øvrige på museet deponerede samlinger.

Det bemærkes, at samlingens deponering i henhold til ovennævnte overenskomst ikke vil medføre forhøjelse af museets annuum eller øvrige bevillinger.«

Forslaget blev med anbefaling fra universitetets rektor indsendt til ministeriet, der under 10. marts 1948 bifaldt indstillingen.

Efter indstilling fra Dansk tandlægeforening og fra fakultetet beskikkede universitetets rektor under 20. maj 1948 tandlæge, professorinde Hedvig Strömngren og professor, dr. med. Erik Warburg som medlemmer af bestyrelsen for museet (j. nr. 142a/48).

i. *Arkæologisk laboratorium.*

Efter andragende fra laboratoriets bestyrer professor, dr. phil. Friis Johansen blev der af universitetets konto 14, underkonto 44, Rådighedssum til afholdelse af særlige udgifter anvendt 467 kr. til anskaffelse af en reol og 200 kr. til katalogisering af en som gave modtaget bogsamling.

j. *Filologisk laboratorium.*

Af universitetets konto 10 f, Andre overordentlige udgifter, blev der stillet 633 kr. til rådighed til dækning af lektor, dr. phil. Valfrid Palmgren Munch-Petersens udgifter ved en rejse til Stockholm med det formål at udvirke svensk bistand til en forøgelse af bogbestanden i laboratoriets svenske afdeling. Til formålet ydede den svenske stat 4000 kr. (j. nr. 202/48).

k. *Botanisk have.*

1. ERHVERVELSE AF ET FORSØGSAREAL

Under 18. december 1945 indgav direktøren for Botanisk have professor, dr. phil. Knud Jessen følgende andragende:

»Andragende fra universitetets botaniske have om erhvervelse af en ca. 3 ha stor forsøgsmark.

For det botaniske studium ved Københavns universitet, således som det har udviklet sig i overensstemmelse med de nye synspunkter, der også gør sig gældende i udlandet, f. eks. i U.S.A., England, Sverige og Rusland, bliver det stedse mere påkrævet, at der kan disponeres over et større forsøgsareal, end det der hidtil har stået til rådighed.

Man har i de senere år haft en meget begrænset plads til visse kulturforsøg på det henved 1 ha store areal på fælleden, som har været dyrket af Botanisk have, idet den største del deraf har været beslaglagt til havens almindelige plantekontrol. Det pågældende område af fælleden skal nu inddrages som byggegrund, og som erstatning derfor er havens ledelse efter længere tids søgning stødt på et Københavns kommune tilhørende grundstykke ved Mørkhøj, om hvilket der forhandles om lejemål. Dette areal er imidlertid af omtrent samme størrelse som fælledarealet og derfor ikke så stort som ønskeligt, og desuden er der ikke nogen sikkerhed for, at der ikke om nogle år vil blive disponeret over det på anden måde. Man har derfor fortsat eftersøgningen efter et egnet areal af passende størrelse, der både er let tilgængeligt fra Den botaniske have og således beliggende, at denne kan regne med at have det til varig disposition.

Gennem direktøren for den kgl. veterinær- og landbohøjskole, professor, dr. N. Bjerrum har undertegnede i dette efterår erfaret, at denne læreanstalt forhandler om erhvervelse af et stort areal til forsøgsmark i egnen vest for København og nær station, og at den med sympati vil se en sådan ordning, at universitetets botaniske have overtager en mindre del deraf til sine formål. Der kan derved opnås en vis besparelse, ligesom det må fremhæves, at det vil være af stor betydning for de studerende så vel ved universitetet som ved Landbohøjskolen, at et sådant naboskab oprettes. Man er ved Den botaniske have meget interesseret i realisationen af denne ordning med den i det følgende anførte motivering.

De kulturforsøg, der af flere botanikere har været drevet på fælledarealet, har dels tjent undersøgelser over artsdannelsen hos visse blomsterplanter med ukønnet formering og har kastet helt nyt lys over dette mærkelige forhold, på hvilket opmærksomheden henledtes i begyndelsen af århundredet gennem C. H. Ostenfeldts og C. Raunkiærs ved Den botaniske have udførte klassiske undersøgelser, dels har det drejet sig om en række økologiske forsøg, såkaldte transplantationsforsøg. Studiet af planteøkologien (læren om planternes husholdning) er fra først af organiseret af Eug. Warming (1895) og har stadig siden haft fremragende dyrkere her i landet. Det drives nu væsentlig eksperimentelt, idet man f. eks. gennem kulturforsøg i ensartet jord (markforsøg) eller i kasser med forskellige jordarter undersøger konstansen af de i naturen under forskellige ydre kår levende former af en og samme art. Ved tillige at underkaste de former, som derved har vist sig at være konstante, en cytologisk undersøgelse og studere deres geografiske udbredelse og vækstforhold i naturen fås et grundlag for at bidrage til den nu livlige diskussion af det klassiske artsbegreb.

I forslaget til finanslov for 1945-46 er der optaget forslag til oprettelse af et lektorat i en emnekreds, omfattende bl. a. cytologi og

økologisk anatomi, og studiet deraf har i høj grad kulturforsøg af nævnte art som forudsætning.

Værdien af de arbejder, der er udført på basis af de økologiske kulturforsøg på fælleden, er så betydelig, og hele den forskningsretning, som de er udtryk for, så principiel betydningsfuld og for de studerende så instruktiv, at det vil være i højeste grad ønskeligt, at de fortsættes og udvides.

Dertil kommer yderligere, at der nu kan ventes oprettet en lærestol ved Københavns universitet i arvelighedslære (finanslovsforslag for 1945-46), og den teoretiske arvelighedsforskning indenfor planteriget kræver et forsøgsareal, hvor lærer og studerende kan dyrke de fremstillede generationer af forsøgsplanterne. Af københavnske læreanstalter har kun Landbohøjskolen et areal til rådighed for den teoretiske arvelighedsforskning, nemlig en ca. 1 ha stor mark ved Lyngby, men denne kan alene på grund af sin begrænsede størrelse ikke komme i betragtning m. h. t. også at afgive plads for universitetslærernes forsøg.

Endvidere må det tages i betragtning, at det kan blive nødvendigt atter at flytte med Den botaniske haves kontrofforsøg, som hidtil har haft plads på fælledarealet, og til hvilke man nu søger at leje grund ved Mørkhøj. Disse forsøg ville passende kunne drives på samme areal som de foran nævnte grupper af kulturforsøg.

Arealfordelingen kan opstilles således:

Til økologiske forsøg.....	1 ha
– arvelighedsforsøg.....	1 -
– Botanisk haves plantekontrol.....	ca. $\frac{1}{2}$ -
– læplantninger, veje og bygninger.....	ca. $\frac{1}{2}$ -
	Ialt... ca. 3 ha

Om prisen pr. ha jord kan endnu intet med sikkerhed oplyses.

På arealet bør opføres dels en lille laboratoriebygning, indeholdende et laboratorierum, et depotrum, der tillige kan tjene til overnatning for 1 à 2 studerende, en folkestue, et redskabsrum og et vaskerum med toilet, dels et drivhusanlæg, f. eks. 3 små huse med tilsammen ca. 120 m² grundflade, d. v. s. et koldhus, et varmehus og et hus til kultur af henholdsvis kort- og langdagsplanter. Til de sidste behøves et særligt lysanlæg. Så vidt mig bekendt planlægger Landbohøjskolen opførelsen af tilsvarende anlæg, og kan de to institutioners bygninger lægges samlede, vil der kunne opnås en besparelse ved, at de benytter fælles varmeanlæg.

På Den botaniske haves areal bør endvidere anlægges et antal mistbænke samt en del cementstøbte bænke til kulturer i forskellige jordarter.

Laboratoriet bør disponere over et par mikroskoper med tilbehør,

fotografiapparat og et apparat til brintionkoncentrationsbestemmelse m. m. Endvidere må til marken anskaffes mark- og gartneriredskaber, samt til drivhusene potter m. m.

Driften af forsøgsmarken vil kræve af fast arbejdskraft en gartnerformand, der kan lede pasningen af forsøgene og føre markens regnskab, og af løs arbejdskraft 1 à 2 gartnermedhjælpere i sommerhalvåret. Til driften må endvidere beregnes et mindre annuum til brændsel, jord og gødning, inventar, laboratorieforbrug (kemikalier, glassager m. m.) samt til dækning af rejseudgifter fra og til København for lærere og specialstuderende.

Hensigten med denne skrivelse er at gøre det høje ministerium opmærksom på det stærke ønske, som Den botaniske have har m. h. t. at få et passende forsøgsareal, og at henvise til muligheden af, at erhvervelsen af et sådant kan ske i forbindelse med landbrugsministeriets grundkøb til Landbohøjskolen.«

Efter forskellige forhandlinger, derunder om leje af et Københavns kommune tilhørende ca. 1 ha stort areal ved Mørkøj oplyste professor Jessen i en supplerende skrivelse, at Landbohøjskolen til sit brug havde fundet et passende forsøgsareal, gården Albertslund ved Glostrup, og at statens jordfond havde købt ejendommen, som indtil videre bestyredes af Landbohøjskolen, der søgte bevilling til betaling af købesummen. Det ville være langt fordelagtigere for Botanisk have at overtage en del af dette forsøgsareal end at leje den Københavns kommune tilhørende grund. Den del af arealet, som Botanisk have i forståelse med Landbohøjskolen ønskede at overtage udgør 3 ha eller 3/57 af den samlede ejendom, og en dertil svarende del af købesummen ca. 25.000 kr. Ved leje af dette areal ville den årlige udgift andrage 4 % af 25.000 kr. eller 1000 kr. Udgifterne til etablering blev opgjort til 3575 kr. og de årlige udgifter til driften til 8300 kr., heri indbefattet lønning til en gartnerformand og en sæsonansat gartneriarbejder.

Efter at forslaget, der var anbefalet af det matematisk-naturvidenskabelige fakultet med rektors og kurators tilslutning, var blevet indsendt til ministeriet, blev der på tillægsbevillingsloven 1947-48, jfr. rigsdagstidende 1947-48 tillæg A, spalte 5869-70, under universitetets konto 24, Overordentlige udgifter, stillet 3575 kr. til rådighed til dækning af etableringsudgifterne ved tilvejebringelse af forsøgsarealet. På finansloven for 1948-49 blev havens annuum fra 1. april 1947 forhøjet med 9300 kr., heraf 8300 kr. til driftsudgifter og 1000 kr. til lejeafgift jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 1925-26 (j. nr. 15 e/45).

2. ANDRE SAGER

På tillægsbevillingsloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 5869-70, blev der under universitetets konto 24,

Overordentlige udgifter, bevilget dels 18.000 kr. til reparation af to kedler i centralvarmeanlægget (j. nr. 15b/47) dels 3200 kr. til istandsættelse af fodpaneler i Botanisk museums trapperum (j. nr. 15i/47). På finansloven for 1948–49, jfr. rigsdagstidende for 1947–48, tillæg B, spalte 627–28, blev der under samme konto bevilget 4500 kr. til istandsættelse af badeværelset i overgartnerboligen (j. nr. 15k/46).

l. *Planteanatomisk laboratorium.*

Af én på tillægsbevillingsloven for 1947–48 optaget bevilling på 44.450 kr. til anskaffelse af et antal kursusmikroskoper til institut for alm. patologi, patologisk-anatomisk institut og planteanatomisk laboratorium anvendtes 8970 kr. til køb af 10 mikroskoper til planteanatomisk laboratorium, jfr. nærmere beretning ovenfor angående patologisk-anatomisk institut (j. nr. 193/47).

m. *Plantefysiologisk laboratorium.*

I forbindelse med den i 1947 gennemførte, almindelige honorarregulering blev der oprettet to stillinger som kvotalønnet kontormedhjælper ved laboratoriet mod bortfald af en medhjælpssum på 1800 kr. og nedsættelse af annuet med 875 kr.

n. *Zoologisk museum.*

1. TJENESTEBOLIG FOR PROFESSOR ZOOLOGIAE

Som omtalt i universitetets årbog for 1937–38, side 18–21, blev professorboligen i universitetsgården midlertidig inddraget til anvendelse for Zoologisk museum og for universitetsadministrationen, således at kælderen og 1. sal blev stillet til rådighed for museet til henholdsvis magasinrum og arbejdsværelser og stueetagen blev overladt til den under rektor hørende administration, først og fremmest til kontorer for det lægevidenskabelige fakultet.

Da det af hensyn til det videnskabelige arbejde, samt af andre grunde var en betydelig ulempe for professor zoologiae, dr. phil. R. Spärck i længere tid at undvære bolig på eller i umiddelbar nærhed af museet, anmodede professor Spärck den 26. januar 1946 om at måtte overtage professorboligen i universitetsgården som tjenestebolig.

Efter forskellige forhandlinger stillede rummene på 1. sal midlertidigt til rådighed for professor Spärck fra den 1. februar 1948. Udgifterne til istandsættelse af disse rum 5300 kr. blev afholdt af universitetets vedligeholdelseskonto. Under hensyn til at kun ca. $\frac{1}{3}$ af den til professoratet hørende tjenestebolig, for hvilken det ordinære boligfradrag ville udgøre 1296 kr., var overladt til professor Spärck ind-

stillede universitetet at lejeafgiften fastsattes til 700 kr. årlig, men ministeriet kunne ikke tiltræde nogen nedsættelse af boligfradraget, da lejeværdien af den tjenestebolig, der var stillet til rådighed for professor Spärck oversteg det ordinære boligfradrag (j. nr. 166/46).

2. ANDRE SAGER

På finansloven for 1948-49, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 1919-20, under universitetets konto 4, Honorarer, blev der optaget et honorar på 500 kr. + sædvanligt tillæg for ledelse af ornitologiske undersøgelser, og museets annuum blev forhøjet med 500 kr. til dækning af andre udgifter i forbindelse hermed mod samtidig bortfald af en under ministeriets konto VIII. E. Til fremme af kunstneriske og videnskabelige formål, opført bevilling på 1000 kr. (j. nr. 546).

o. *Mineralogisk-geologisk museum.*

Under 6. marts 1948 ansatte ministeriet konservatoraspirant, ingeniør Mågens Måg som konservator af 2. grad fra 1. februar 1948 (j. nr. 13c/44).

På finansloven for 1948-49 blev der optaget en bevilling til aflønning af en regulativlønnet kontormedhjælper ved museet (j. nr. 13d/45).

På finansloven for 1948-49, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg B, spalte 627-28, blev der under universitetets konto 24, Overordentlige udgifter, bevilget 3700 kr. til istandsættelse af badeværelset i professorboligen (j. nr. 13g/46).

p. *Kemisk laboratorium.*

Under 30. september 1947 ansatte universitetets kurator maskinarbejder Svend Åge M. Fürsterling som laboratoriebetjent på prøve fra 1. oktober 1947 (14d/47).

q. *Geografisk institut.*

I forbindelse med den i 1947 gennemførte alm. honorarregulering blev det dr. phil. Kai Hansen tillagte vederlag for videnskabeligt arbejde ved geografisk institut og ferskvandsbiologisk laboratorium jfr. universitetets årbog for 1945-46, side 193, ændret fra 3600 kr. årlig til 3000 kr. årlig + sædvanligt honorartillæg.

r. *Histologisk-embryologisk institut og institut for sammenlignende anatomi og zoologisk teknik.*

I forbindelse med den i 1947 gennemførte almindelige honorarregulering oprettedes en stilling som laboratoriebetjent mod bortfald

af et honorar på 2400 kr. + tillæg til en konservator, og samtidig bevilgedes et honorar på 1320 kr. + tillæg til teknisk assistance mod nedsættelse af institutets medhjælpssum fra 2000 kr. til 800 kr.

s. *Matematisk institut.*

Under 15. november 1947 bifaldt universitetets rektor, at professor, dr. phil. Harald Bohr fratrådte og at professor, dr. phil. Børge Jessen overtog hvervet som institutbestyrer fra 1. januar 1948 (j. nr. 437 a/47).

På finansloven for 1948-49 blev der bevilget en stilling som videnskabelig assistent mod bortfald af et lektorat i matematik.

I forbindelse med den i 1947 gennemførte almindelige honorarregulering blev der under universitetets konto 4, Honorarer, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 1919-20, optaget et honorar til vederlæggelse af sekretærhjælp på 1080 kr. + sædvanligt tillæg mod samtidig nedsættelse af institutets medhjælpsbeløb fra 1500 kr. til 500 kr.

t. *Zoofysiologisk laboratorium.*

På finansloven for 1948-49, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 1921-22, under universitetets konto 5, Medhjælp, blev der optaget bevilling til aflønning som laboratoriebetjent af en hjælpe-laboratoriebetjent, der hidtil havde haft et vederlag på 3000 kr. årligt (j. nr. 402 b/46).

u. *Biofysisk laboratorium.*

På tillægsbevillingsloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 5869-70, blev der under universitetets konto 24, Overordentlige udgifter, bevilget 5345 kr. til fornyelse af pladerne i laboratoriets akkumulatorbatteri (j. nr. 304 a/47).

v. *Ferskvandsbiologisk laboratorium.*

På finansloven for 1948-49 blev der optaget bevilling til ansættelse af en medhjælpslønnet laboratoriebetjent mod bortfald af et til institutet til rådighed værende medhjælpsbeløb på 2040 kr. årligt + sædvanligt honorartillæg (j. nr. 435 b/47).

På tillægsbevillingsloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, spalte 5869-70, blev der under universitetets konto 24, Overordentlige udgifter, bevilget 20.000 kr. til køb, opførelse og indretning af en beboelsesbarak på laboratoriets grund i Hillerød, til anvendelse for kursusstuderende og andre studerende og unge kandidater, der arbejder på laboratoriet samt for fremmede forskere, der gæster laboratoriet (j. nr. 435 a/47).